

Akitan jalostuksen tavoiteohjelma vuosilta 2000-2005:

I.Taustatietoa

1. Rodun synty

- 2. Akitan historian uskotaan alkaneen ennen kirjoitettua historiaa. Sen uskotaan olevan alun perin ns. luonnonrotu, jota ei tietoisesti ollut jalostettu. Alun perin koiraa käytettiin apuna metsästyksessä. Metsästyskoiria kutsuttiin matagi-inuiksi (inu=koira) Akitan maakunnassa asuvien metsästäjien, matagien mukaan. Odaten kaupungissa kehittyi vartiointiin soveltuva raskaampi koiratyyppe, näitä koiria kutsuttiin odate-inuiksi. Odate-inu oli kooltaan suurempi, matagin ollessa ennemminkin keskikokoinen rotu. 1800-luvulla koirataisteluista tuli suosittua huvia Japanissa, ja odate-inuja alettiin kehittää tähän tarkoitukseen. Koiriin risteytettiin muun muassa tosaa, bulldogia, mastiffia, bullterrieriä, tanskandoggia ja bernhardinkoira. Tuloksena oli suuri ja massiivinen koira ja japanilaisille koirille luonteenomaiset pystyt korvat ja kippura häntä katosivat. Odate-inuista kehittyi uusi rotu, Shin-Akita eli "uusi Akita". 1909 koirataistelut kiellettiin ja heräsi kiinnostus alkuperäisten japanilaisten rotujen säilyttämiseen.**

Akitan kannattajien työn tuloksena perustettiin Akitalle rotujärjestö 1927 - AKIHO. Yhdistys teki rotua tunnetuksi ja yleinen kiinnostus rotua kohtaan heräsi. Sen toimesta Akitan maaseudulta etsittiin jäljellä olevia puhtaita japanilaisia koiria ja vuonna 1931 Akita julistettiin kansallisaarteeksi. Uusi vastoinkäyminen kohtasi kuitenkin rotua. Toinen maailmansota aiheutti pulaa elintarvikkeista ja koirien ruokkiminen kiellettiin. Kaikista koirista joilla ei ollut käyttöä sodassa tehtiin turkkeja sotilaille. Tästä syystä monet kasvattajat risteyttivät Akitansa saksanpaimenkoiran kanssa, jotta Akitan geeniperimä ei olisi kadonnut kokonaan.

Sodan jälkeen koirajalostus alkoi taas alusta. Jäljellä olevat koirat voitiin jakaa karkeasti kolmeen tyyppiin; alkuperäiseen matagi-tyyppiin, raskaaseen odate-tyyppiin, jota oli käytetty taistelukoirona, sekä saksanpaimenkoiratyyppeihin, joka oli sodan aikaisten risteytysten tulos. Sodan jälkeen amerikkalaiset sotilaat veivät koiria mukanaan USA:han. Tästä alkoi rodun jakautuminen kahteen eri rotuun. Koska suurin osa koirista oli sodan jälkeen oli taistelukoirona, tuli tästä tyyppistä vallitseva ja myöhemmin erittäin suosittu USA:ssa. Japanissa taas jalostuksella pyrittiin aivan toiseen suuntaan. Katsottiin että alkuperäinen metsästyskoirona oli oikea. Kun myöhemmin japanilaisten tuontikoiron rekisteröinti lopetettiin USA:ssa ja uusien koirien tuonti Japanista loppui, eriytyivät kannat kahdeksi selvästi erotettavaksi roduksi. Kuitenkin sekä japanilaiset että amerikkalaiset koirat kuuluivat virallisesti samaan Akita-rotuun. Vasta vuonna 1999

FCI päätti erottaa amerikkalaisen tyypin Akitasta ja nimesi sen great japanese dog'ksi. Rotu tunnustettiin FCI:ssä itsenäiseksi roduksi 1.1.2000 alkaen. Kuitenkaan USA:ssa rotua ei vielä tällöin jaettu, vaan great japanese dog'ia kutsutaan siellä edelleen Akitaksi ja sekava tilanne USA:ssa jatkuu.

3. Nykyinen käyttötarkoitus

Akita on nykyisin seurakoira, mutta sitä käytetään myös vahtina. Harrastuskoirana akita on parhaimmillaan lajeissa joissa se saa käyttää tarkkaa hajuaistiaan sekä hyödyntää metsästysvaistoa, joka useimmilla koirilla on yhä vahvasti tallella.

4. Kanta muissa maissa

5. Pohjoismaissa akitoja lienee noin 800-900, mutta osa näistä koirista on ennemminkin amerikkalaista rotutyyppejä tai näiden kahden kannan sekoituksia. Euroopassa akita on saavuttanut yhä vankemman jalansijan ja se on suosittu esim. Saksassa, Ranskassa ja Italiassa. Japanissa akita on hyvin suosittu, koiria on siellä jopa kymmeniä tuhansia. Yhdysvalloissa puhtaita japanilaistyyppisiä akitoja on noin 500.

6. Suomen kanta

7.

Vuosi	määrä	josta tuonteja	Suomessa syntyneitä	uroksia/narttuja
87	1	1		?
88	2	2		?
89	5	5		3/2
90	23	5	18	12/11
91	15	6	9	10/5
92	37	2	35	21/16
93	25	1	24	15/10
94	35	2	33	21/14
95	48	5	43	20/28
96	18	1	17	5/13
97	29	3	26	14/15
98	21	2	19	11/10
99	20	6	14	10/10
yht.	279	41	238	142/134

8.

Suomeen alun perin 1980-luvun lopulla tuoduista koirista suurin osa edusti lähes puhtaasti amerikkalaista rotutyyppejä. Rotumääritelmän muuttuminen vuonna 1994 teki tästä tyypistä kuitenkin epätoivotun. Puhdas japanilaisen akitan kanta rakentuukin meillä uusien tuontikoirien varaan. Puhdasta japanilaista tyyppeä edustavia koiria

on tuotu Ruotsista, Italiasta, Hollannista, Japanista ja USA:sta. Suomen aitoa japanilaista tyyppiä edustavien koirien geenipopulaatio koostuu tällä hetkellä seuraavista geneeistä (suluissa pentuemäärä):
Urokset: Akasta's Aka Fuji (2), Lo Tak Lei Ezo (2), Unjo Go Minotsusow (1 - ulkomainen), Waraibanashi-Go No Shatsuko (2 - ulkomainen)

Nartut: Bijutsuhin-Go No Shatsuko (2), Let's Party As Aras An Uachtarain (4)

Koirat, joita ei vielä ole käytetty jalostukseen: Okami's Redman The Explorer (1 - kaikki pennut siirretty great japanese dog -rotuun), Noven's Hachiko The Basnauz, Hamikagi As Aras An Uachtarain
Jalostukseen on lisäksi käytetty Suomessa alkuperäistä amerikkalaista rotutyyppiä edustavaa kantaa, mutta risteytyspentueita on tehty vain kolme. Näistä yhden pentueen kaikki pennut on siirretty Great Japanese Dog -rotuun ja toisen jalostuskäyttöä ei puolleta SA-kantajuuden vuoksi. Kolmannesta risteytyksestä on teetetty yksi pentue (75% japanilainen) ja tätä kautta Suomen akitakantaan on sekoittunut amerikkalaista rotutyyppiä. Myös Ruotsista tuotujen koirien taustalla on Great Japanese Dog -tyyppisiä koiria. Tulee huomioida että akita-rotuun kuuluu yhä huomattavan paljon selkeästi amerikkalaista rotutyyppiä edustavia koiria, mutta näiden koirien käyttöä jalostukseen ei rohkaista.

Kaikkiaan Suomessa on v. 1989-1999 rekisteröity 279 akitaa, joista 41 akitaa on tuontikoiria. Näistä tuontikoirista 11 edustaa aitoa japanilaista rotutyyppiä. Akitat ovat hyvin tasaisesti jakautuneet koko Suomen alueelle.

9. Rotuyhdistys

10. Akita ry. on perustettu v. 1989 nimellä Akitat ry. Yhdistys liittyi Suomen Seurakoirayhdistykseen alajaostona vuonna 1994.

Jäsenmäärä vuoden 2000 alussa oli 152, joka kattaa noin 80% akita-rotuisten koirien omistajista Suomessa. Vuonna 1999 Akita ry. otti yhdistyksensä edustettavaksi myös shibat, sekä vuoden 2000 alusta Great Japanese Dog't. Yhdistys ylläpitää avointa terveysrekisteriä akitalle ja great japanese dog'ille roduissa esiintyvän Sebaceous Adenitis -ihosairauden yleistymisen estämiseksi. Yhdistys osallistuu ulkomaille pidettäviin edustamiaan rotuja koskeviin konferensseihin ja tilaisuuksiin, sekä ylläpitää yhteyksiä rotujen ulkomaisiin yhdistyksiin ja yksityisiin kasvattajiin. Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa Akita-Uutiset -jäsenlehteä.

II. Yleiset jalostustavoitteet

1. Terveys ja lisääntyminen

- 1. Jokaisen jalostukseen käytettävän koiran tulee olla virallisesti lonkkakuvattu ja silmätarkastettu sekä TM-merkitty**

2. Rodussa esiintyy erittäin vähän lonkkaniveldysplasiaa, vuoteen 1999 mennessä kuvatuista 84 koirasta 80% oli tervelonkkaisia (A tai B). Silmänsairauksia on todettu HC yhdellä koiralla sekä RD yhdellä koiralla, kaikkiaan on koiria on tarkastettu 98 kertaa.

A	B	C	D	E	tutkittu
48	19	10	6	1	84
57%	23%	12%	7%	1%	

HC	RD	PRA	tutkittu
1	1	9	98

Tavoitteena on säilyttää lonkkien ja silmien osalta saavutettu hyvä terveystilanne. Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla lonkkaniveldysplasian suhteen terve (A tai B) tai sillä saa olla korkeintaan C-asteen lonkkaniveldysplasia, jolloin edellytetään, että toinen osapuoli on tervelonkkainen (A tai B).

Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 22 kuukautta vanhempi. Jalostustoimikunta ei puolla HC:ta, PRA:ta tai RD:ta sairastavan koiran jalostuskäyttöä.

3. Rodussa esiintyy perinnöllisiä autoimmuunisia ihosairauksia, kuten Sebaceous Adenitis (SA) ja Vogt-Koyanagi-Harada -syndrooma (VKH). Nämä sairaudet aiheuttavat koiran ihoon joskus erittäin tuskallisenkin kroonisen ihotulehduksen ja yleensä sairastunut koira joudutaan ennemmin tai myöhemmin lopettamaan. Parantavaa hoitoa sairauksiin ei tunneta. Ennen rotujakoa suomalaisista koirista kuudella (6) on diagnosoitu SA-sairaus. SA periytyy yhden, resessiivisesti periytyvän geenin määräämänä, joten sairastuneiden koirien vanhemmat ja jälkeläiset ovat 100% varmuudella sairauden aiheuttavan geenin kantajia. Sataprosenttisesti varmoja kantajia suomalaisista akitoista on 29 koiraa, 50%:n tai sitä suuremmalla todennäköisyydellä kantajia on 68 koiraa. SA:n lisääntymisen estämiseksi koirakannassa yhdistys ei hyväksy pentueita, joiden todennäköisyys olla SA:n kantaja on yli 12,5% (vanhempien yhteenlaskettu todennäköisyys yli 25%). Jalostukseen ei tulisi lainkaan käyttää koiraa, jonka todennäköisyys olla SA:n kantaja ylittää 25%.

3. Luonne

Akita on luonteeltaan tasapainoinen, uskollinen, oppivainen ja vastaanottavainen. Rodulla on vahva dominointitaipumus ja puolustushalukkuus. Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla luonteeltaan tasapainoisia ja varmoja. Arkojen tai aggressiivisten koirien käyttöä jalostukseen ei puolleta.

5. Käyttöominaisuudet

Akita on seurakoira, joten tavoitteena on yhteiskuntakelpoinen koira. Akitan omistajien koulutustietoutta pyritään voimakkaasti edistämään.

6. Ulkomuoto

Akitan nykyinen rotumääritelmä hyväksyttiin FCI:ssä .99 ja suomennos hyväksyttiin Suomen Kennelliitossa .99 ja se astui voimaan Suomessa vuoden 2000 alusta. Akitan ulkomuodossa pyritään rotumääritelmän mukaiseen koiraan. On huomioitava, että uusi rotumääritelmä määrittelee mustan maskin ja pinton värin hylkääviksi virheiksi. Jalostukseen ei myöskään suositella käytettävien koiria, jotka selkeästi edustavat ennen vuotta 1994 voimassa olleen rotumääritelmän mukaista tyyppiä (amerikkalainen rotutyyppe).

III. Jalostuksen painopiste

1. Jalostuspohja

Koirien vähäisen määrän vuoksi on jalostuspohjan laajuuteen kiinnitettävä erityistä huomiota. Rodussa esiintyvien väistyvästi periytyvien sairauksien vuoksi liian läheisten sukulaisten risteyttämistä tulisi välttää. Samojen yhdistelmien toistamista tai samojen yksilöiden liiallista käyttöä jalostukseen ei suositella. Terveet ja ulkomuodoltaan oikeat tuontikoirat ovat tervetulleita.

3. Terveys

Syntyvän pentueen todennäköisyys olla SA:n kantaja saa olla korkeintaan 12,5% (vanhempien yhteenlaskettu todennäköisyys yli 25%). Jalostukseen ei tulisi lainkaan käyttää koira, jonka todennäköisyys olla SA:n kantaja on yli 25%. Jokainen suunniteltu pentue tulee ilmoittaa jalostustoimikunnalle todennäköisyysprosentin laskemista varten.

5. Tyyppi ja rakenne

Rakenteessa pyritään vahvaan ja tasapainoiseen koiraan. Erityistä huomiota on kiinnitettävä takaosaan, joka ei saa olla liian ahdas tai huonosti kulmautunut. Oikeaan rotutyyppeihin kuuluu vahva itämainen

ilme ja pienet korvat. Amerikkalaisen rotutyypin piirteitä pyritään poistamaan jalostuksella. Näitä ovat raskas ja syvä kuono-osa, löysä nahka kasvoissa ja pyöreät silmät. Myös sukupuolileiman tulee olla selkeä.

IV. Jalostukseen liittyvät muut määräykset ja ohjeet

1. Ulkomuoto

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla palkittu laatuarvostelun 1-palkinnolla virallisessa näyttelyssä nuorten tai avoimessa luokassa.

2. Terveyttä ja lisääntymistä koskevat määräykset ja ohjeet

Pentueen todennäköisyys olla SA:n kantaja ei saa ylittää 12,5% (vanhempien yhteenlaskettu todennäköisyys yli 25%). Jalostukseen ei tulisi lainkaan käyttää koiraa, jonka todennäköisyys olla SA:n kantaja on yli 25%. Siitosnartun alaikäraja jalostukseen käytettäessä on kaksi vuotta ja uroksen alaikäraja 1,5 vuotta. Nartun käyttöä jalostukseen tulee harkita sen täytettyä seitsemän vuotta. Pentueiden välillä on nartulle annettava riittävä toipumisaika. Muilta osin noudatetaan Suomen Kennelliiton yleisiä ohjeita.

3. Luonne

Luonnetestivoitetta ei ole, mutta arkaa koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

4. Käyttöominaisuudet

Ei erityismääräyksiä.

5. Kasvattajaa, koiran kauppaa, maahantuontia yms. koskevat määräykset ja ohjeet

Kasvattajan tulee olla SKL:n ja Akita ry:n jäsen.

Kasvattajan tulee kasvatustyössään toimia SKL:n ja Akita ry:n sääntöjen ja toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Kasvattajan tulee huolella valita pennuilleen ostajat ja seurata kasvattiansa kehitystä.

Pentuja ei tule luovuttaa alle 7 viikon ikäisinä.

Astutus-, kauppaa-, ym. sopimukset tehdään kirjallisesti SKL:n kaavakkeille.

Astutusmaksu suositellaan maksettavaksi kahdessa erässä siten, että suoritetaan hyppyraha sekä varsinainen astutusmaksu vähintään 6 viikkoa eläneiden pentujen lukumäärän mukaan. Hyppyraha sisältää

yhden uusinta-astutuksen, mikäli narttu ei ensimmäisellä kerralla tule kantavaksi.

V.Toimeenpano-ohjelma

1. Ohjelman mukaisiin tavoitteisiin pyritään

Noudattamalla

- SKL:n jalostukseen liittyviä määräyksiä**
- SSKY:n sääntöjä ja hallituksen ohjeita**
- Akita ry:n sääntöjä ja hallituksen ohjeita**
- Järjestämällä**
- Käytännön jalostusneuvontaa**
- Epävirallisia jalostustarkastuksia**
- Koulutustilaisuuksia rodun kasvattajille ja harrastajille**
- Tarjoamalla**
- Tarvittavaa informaatiota kasvattajille, Akita & Shiba ry:n jalostustoimikunnalle ja SKL:n jalostustieteelliselle toimikunnalle**
- Koulutusta ja informaatiota rodun tuomareille**
- Kasvattajille yhteyksiä ulkomaisiin kasvattajiin jalostuspohjan laajentamiseksi**
- Ylläpitämällä**
- Avointa rekisteriä SA:ta sairastavista ja kantavista koirista kasvattajien ja kaikkien rodusta kiinnostuneiden käytettäväksi**

3.Tavoitteidenasettelun aikataulu

Hyväksytty Akita ry:n yleisessä kokouksessa 5.3.00

Tavoiteohjelma on voimassa toistaiseksi kunnes muutostarpeita ilmaantuu.

5.Muutostarpeet

Rodun terveystilanne SA:n osalta edellyttää jatkuvaa tarkkailua.

Jalostuksen raja-arvona olevan todennäköisyysprosentin tarkastaminen voi olla aiheellista sairauden esiintymisen vähenemisen myötä.